

Komplex vizsga melléktárgy

A tudás és szerveződésének filozófiai, kognitív, vezetéseméleti, könyvtár- és információtudományi vonatkozásai

Tematika

Webes információkeresés: A webes keresőszolgáltatások főbb fajtái és azok jellemzői. A tárgykörhöz kapcsolódó kutatási területek (szemantikus web, hálózatkutatás, mély web, szövegbányászat és webbányászat stb.). A keresőeszközök felépítése, működése. A keresési találatok rangsorolásának alapelvei, a PageRank algoritmus. Az internetes keresők visszakeresési hatékonyságának mérése releváns statisztikai modellekkel és eljárásokkal.

Tudásmenedzsment a könyvtárakban: A könyvtári tudástőke elemei és menedzselése. A tudásmenedzsment és a szervezet összefüggései. Tacit és explicit tudás. A tudáspirál (Nonaka-féle SECI modell) és a tanulás kapcsolata. A tudás létrehozásának lehetőségei. A tudáspiac összetevői. A tudás kodifikálása: tudástérképek, tudáskatalógusok, tudásbázisok. A tartalmak tudásszervezésének és reprezentálásának eszközei a weben: téma- és fogalomtérképek, ontológiák, teauruszok.

Megismeréstudomány: A megismeréstudomány (kognitív tudomány) problémaköre, fogalma és határterületei. Tudástípusok és tudástaxonómiák. A kognitív szemlélet kialakulása. Az emlékezet rendszerei, mentális reprezentációk. A reprezentáció fogalma a kognitív tudományban. Donald felfogása az emberi gondolkodás eredetéről. A megismeréstudomány és a mesterséges intelligencia. Az emberi objektív tudás fejlődése. A test-elme probléma, Karl Popper „három világ” elmélete.

(a tematika egyes tételeinek részletei a Függelékben találhatóak)

Irodalom

1. Baeza-Yates, Ricardo; Ribeiro-Neto, Berthier: Modern Information Retrieval. The Concepts and Technology Behind Search. 2nd ed. Harlow [etc.]: Pearson, 2011.
2. Barabási Albert-László: Bursts. The Hidden Patterns Behind Everything We Do. New York: Dutton, cop. 2010.
3. Barabási Albert-László: Linked. The New Science of Networks. Cambridge MA: Perseus Publishing, 2002.
4. Broughton, Vanda: Essential Thesaurus Construction. London: Facet Publishing, 2006.
5. Cognitive Science. Bly, Benjamin Martin; Rumelhart, David E. (eds). Academic Press, 1999.
6. Davenport, Thomas H.; Prusak, Laurence: Tudásmenedzsment. Budapest: Kossuth K., 2001.
7. Handbook of Semantic Web Technologies. John Domingue, Dieter Fensel, James A. Hendler (eds). Berlin [u.a.]: Springer, 2011- . 1-2. vol.
8. Lambe, P.: Organising Knowledge. Taxonomies, Knowledge and Organisational Effectiveness. Oxford, England: Chandos Publishing, 2007.
9. Noszkay Erzsébet: A rendszerszemléletű tudásmenedzsment. Harlow: Pearson, 2013.
10. Ontology for Knowledge Organization. Smiraglia, Richard P.; Lee, Hur-Li. (eds). Würzburg : Ergon Verl., 2015.
11. The Palgrave Handbook of Knowledge Management. Syed, Jawad [et al.] (eds). Palgrave Macmillan, 2018.
12. Pléh Csaba: A megismeréstudomány alapjai. Az embertől a gépig és

- vissza. Budapest: TypoTex K., 2013. (Test és lélek)
13. Popper, Karl R.: Test és elme. Az interakció védelmében. [Knowledge and the Body-Mind Problem.] Budapest: Typotex K., 2009. (Test és lélek)
14. Tegmark, Max: Élet 3.0. Embernek lenni a mesterséges intelligencia korában. Budapest: HVG K., 2018.

**A melléktárgy választásához
kötelezően elvégzendő
tantárgyak**

**A melléktárgy választásához
ajánlottan elvégzendő
tantárgyak**

Függelék. A tematika egyes tételeinek részletes leírása.

Webes információkeresés

A webes keresőszolgáltatások főbb fajtáinak (indexelő szolgáltatások, internetkatalógusok, metakeresők, intelligens kereső programok) bemutatása és azok jellemzése. A tárgykörhöz kapcsolódó kutatási területek (szemantikus web, hálózatkutatás, mély web, szövegbányászat és webbányászat stb.). A multimediális tartalmak szemantikai elemzése és visszakeresése két- és három-dimenziós térben. A keresőeszközök felépítése, működése. A keresési találatok rangsorolásának alapelvei, a PageRank algoritmus. Az internetes keresők visszakeresési hatékonyságának mérése releváns statisztikai modellekkel és eljárásokkal. Az online könyvtári katalógusokban (OPAC-okban) és a közös katalogizáló rendszerekben végzett keresések sajátosságai.

Irodalom

Baeza-Yates, Ricardo; Ribeiro-Neto, Berthier: Modern Information Retrieval. The Concepts and Technology Behind Search. 2nd ed. Harlow [etc.] : Pearson, 2011.

Barabási Albert-László: Bursts. The Hidden Patterns Behind Everything We Do. New York: Dutton, cop. 2010.

Barabási Albert-László: Linked. The New Science of Networks. Cambridge MA: Perseus Publishing, 2002.

Ceri, Stefano; Bozzon, Alessandro; Brambilla, Marco [et al.]: Web Information Retrieval. Berlin - Heidelberg: Springer, 2013.

Handbook of Semantic Web Technologies. John Domingue, Dieter Fensel, James A. Hendler (eds). Berlin [u.a.]: Springer, 2011- . 1-2. vol.

Harter, S. P.; Hert, C. A.: Evaluation of Information Retrieval Systems. Approaches, Issues and Methods. Annual Review of Information Science and Technology, Vol. 32. (1997) 3-79.

Indexing and Retrieval of Non-text Information. Rasmussen, Diane Neal (ed.). Berlin - London: De Gruyter - Saur, 2012.

Langville, A. N.; Meyer, C. D.: Google's PageRank and Beyond. The Science of Search Engine Rankings. Princeton-Oxford: Princeton University Press, 2006.

Liu, Bing: Web Data Mining. Exploring Hyperlinks, Contents, and Usage Data. 2nd edition. Berlin - Heidelberg: Springer, 2011.

Oppenheim, C. [et al.]: The Evaluation of WWW Search Engines. Journal of Documentation, Vol. 56. (2000) No. 2. 190-211.

Semantic Search Over the Web. Virgilio, Roberto De; Guerra, Francesco; Velegrakis, Yannis (eds). Berlin - Heidelberg: Springer, 2012.

Szeredi Péter; Lukácsy Gergely; Benkő Tamás: A szemantikus világháló elmélete és gyakorlata. Budapest: Typotex K., 2005.

Tóth Erzsébet: Hatékony információkeresés a weben. Nyíregyháza: Örökségünk, 2010.

Wiza, W.: Interactive 3D Visualization of Search Results. 253-291. In: Interactive 3D Multimedia Content. Cellary, W., Walczak, K. (eds). London: Springer, 2012.

Tudásmenedzsment a könyvtárakban

A könyvtári tudástőke elemei és menedzselése. A tudásmenedzsment értelmezése az innováció és a kutatás területén. A tudásmenedzsment és a szervezet összefüggései. Tacit és explicit tudás. A tudásspirál (Nonaka-féle SECI modell) és a tanulás kapcsolata. A tudás létrehozásának lehetőségei: felvásárlás, bérlet, célorientált erőforrások, vegyítés, adaptáció az új, megváltozott üzleti környezethez, tudás bővítése a szervezetek informális és önszerveződő hálózatain keresztül. A tudáspiac összetevői. A tudás kodifikálásának lehetőségei: tudástérképek, tudáskatalógusok, tudásbázisok. A tartalmak tudásszervezésének és reprezentálásának eszközei a weben: téma- és fogalomtérképek, ontológiák, teauruszok. Tudásmenedzsment projektek mint esettanulmányok a gyakorlatban.

Irodalom

Bencsik Andrea: A tudásmenedzsment emberi oldala. Miskolc: Z. Press, 2009.

Béza Dániel; Kállay László; Moll János: Technológiatranszfer: A tudás útja. Budapest: Corvinus Egyetem, 2009.

Broughton, Vanda: Essential Thesaurus Construction. London: Facet Publishing, 2006.

Davenport, Thomas H.; Prusak, Laurence: Tudásmenedzsment. Budapest: Kossuth K., 2001.

Eszenyiné Borbély Mária: Projektmenedzsment a könyvtárban. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2014.

Kis-Tóth Lajos; Racskó Réka: Tartalommenedzsment. Eger: EKF, 2014.

Közösségi tudások – tudásközösségek: tudásmenedzsment elméleti és módszertani megközelítésben: a Magyar Tudományos Akadémia Gazdaságtudományi Bizottság Tudásmenedzsment Munkabizottságának III. számú gyűjteményes kötete 2012-2016. / szerk. Noszkay Erzsébet; [közread. az] MTA Gazdaságtudományi Bizottság Tudásmenedzsment Munkabizottság. N&B K., 2017.

Lambe, P.: Organising Knowledge. Taxonomies, Knowledge and Organisational Effectiveness. Oxford, England: Chandos Publishing, 2007.

Mikulás Gábor: A kultúra kérdése - lépések a tudásmenedzsment felé. Könyv, könyvtár, könyvtáros 14. évf. (2005), 1. sz. 37-46.

Nagy Gábor Ádám: Tudásmenedzsment a virtuális hálózatokban. Műszaki-gazdasági információ. Vállalatirányítás 1. évf. (2004), 4. sz., 49-55.

Nonaka, Ikujiro; Takeuchi, Hirotaka: The Knowledge-creating Company. How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation. New York: Oxford University Press, 1995.

Nonaka, Ikujiro; Toyama, Ryoko; Konno, Noboru: SECI, Ba and Leadership. A Unified Model of Dynamic Knowledge Creation. Long Range Planning Vol. 33. (2000) No. 1. 5-34.

Noszkay Erzsébet: A rendszerszemléletű tudásmenedzsment. Harlow: Pearson, 2013.

Ontology for Knowledge Organization. Smiraglia, Richard P.; Lee, Hur-Li (eds). Würzburg: Ergon Verl., 2015.

The Palgrave Handbook of Knowledge Management. Syed, Jawad [et al.] (eds). Palgrave Macmillan, 2018.

Sajó Andrea: Hogyan váljunk vállalati könyvtárból információ- és tudásközponttá? Információ- és tudásmenedzsment elemek integrálása a könyvtári munkába. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 50. évf. (2003), 12. sz. 491-506.

Sveiby, Karl Erik: Szervezetek új gazdagsága: a menedzselt tudás. Budapest: KJK, 2001.

Tudásból várat... Tudásmenedzsment elméleti és módszertani megközelítésben / szerk. Noszkay Erzsébet. N&B K., 2012.

Megismeréstudomány

A megismeréstudomány (kognitív tudomány) problémaköre, fogalma és határterületei. Tudástípusok és tudástaxonómiák. A kognitív szemlélet kialakulása. A kognitív kutatás klasszikus szemlélete. Az emlékezet rendszerei, mentális reprezentációk. A szimbólumfeldolgozó és konnekcionista felfogás. Az evolúciós gondolat. A reprezentáció fogalma a kognitív tudományban. Donald felfogása az emberi gondolkodás eredetéről. A megismeréstudomány és a mesterséges intelligencia. Az emberi objektív tudás fejlődése. A test-elme probléma, Karl Popper „három világ” elmélete.

Irodalom

Cognitive Science. Bly, Benjamin Martin; Rumelhart, David E. (eds). Academic Press, 1999.

Dennett, Daniel C.: Darwin veszélyes ideája. Budapest: TypoTex K., 1998.

Donald, Merlin: Az emberi gondolkodás eredete. [Origins of the Modern Mind.] Budapest: Osiris K., 2001.

Fodor, Jerry; Massimo Piatelli-Palmarini: What Darwin Got Wrong. London: Profile Books, 2011.

Kognitív szeminárium. (A Gondolat Kiadó sorozatának egyes kötetei.)
<https://www.gondolatkiado.hu/kognitiv-szeminarium> (2018-11-10)

Mayr, Ernst: Mi az evolúció? [What Evolution Is.] Budapest: Vince K., 2003.

Pléh Csaba: A megismeréstudomány alapjai. Az embertől a gépig és vissza. Budapest: TypoTex K., 2013. (Test és lélek)

Popper, Karl R.: Test és elme. Az interakció védelmében. [Knowledge and the Body-Mind Problem.] Budapest: Typotex K., 2009. (Test és lélek)

Popper, Karl R.: Three Worlds. The Tanner Lecture on Human Values, Delivered at The University of Michigan (April 7, 1978).
https://tannerlectures.utah.edu/_documents/a-to-z/p/popper80.pdf (2018-11-10)

Stillings, Neil A. [et al.]: Cognitive Science. An Introduction. The MIT Press, 1995.

Tegmark, Max: Élet 3.0. Embernek lenni a mesterséges intelligencia korában. Budapest: HVG K., 2018.

Thagard, Paul: Cognitive Science. In: Stanford Encyclopedia of Philosophy.
<http://plato.stanford.edu/entries/cognitive-science/> (2018-11-10)

Thagard, Paul: [A Collection of] Cognitive Science Web Sites.
<http://cogsci.uwaterloo.ca/courses/resources.html> (2018-11-10)

Thagard, Paul: Mind. Introduction to Cognitive Science. The MIT Press, 2005.